

С Т А Н О В И Щ Е

**от проф. д.п.с.н. Веселин Костов Василев
ПУ „Паисий Хилендарски”**

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в област на висшето образование

3. Социални, стопански и правни науки,
професионално направление 3.2. Психология

Автор: Тодор Бориславов Бонев

Тема: „Социалнопсихологични и личностови фактори при различни форми на агресия сред ученици”

Научен ръководител: проф. д-р Йоланда Зографова

1. Общо представяне на докторанта

Със заповед на Директора на Института за изследване на населението и човека - БАН съм определен за член на Научното жури по процедурата за защита на дисертационен труд на тема „Социалнопсихологични и личностови фактори при различни форми на агресия сред ученици” на Тодор Бориславов Бонев.

Докторантът Тодор Бонев е завършил бакалавърското си образование по психология във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“ през 2009 г. и магистратура по социална психология в същия университет през 2010 г. От 2015 г. е редовен докторант по социална психология в ИИНЧ – БАН.

2. Актуалност на тематиката и познаване на проблема

Дисертацията на Тодор Бонев е посветена на несъмнено актуалния проблем за агресията в училищна възраст и тази актуалност едва ли е нужно специално да се обосновава. Пред дисертанта е стоял въпросът как да се открие нов, неизследван досега аспект или ракурс на тази актуална и социално значима проблематика, за да бъде изследователската разработка разпознаваема и интересна. Намирам, че Тодор Бонев се е справил успешно с тази задача.

Докторантът демонстрира начетеност по проблематиката на дисертацията, като в обзора-анализ на феномена агресия присъстват равностойно както класическите теории и възгледи, така и съвременните концепции и модели. Тодор Бонев е открил подхода на Албърт Бандура за моралната неангажираност, както и информационно-процесуалните модели за обяснение на агресивността,

и върху тяхната теоретична платформа разполага своето емпирично изследване. Така е постигната органична връзка между двете основни съставки на дисертационния труд.

3. Методика на изследването

Докторантът е приложил в емпиричното си изследване неголяма батерия от три изследователски инструменти:

- Добре познатия въпросник на Бъс и Пери за изследване на агресията;

- Не толкова популярната скала за морална неангажираност на А. Бандура;

- Въпросник за изследване на агресията – авторски инструмент, основаващ се на и реализиращ предложения от Тодор Бонев авторски интегриран модел за обяснение на агресията.

За обработката на емпиричните данни са приложени адекватни статистически процедури. Проверена е надеждността на авторския въпросник.

4. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите в него

Дисертацията е структурирана в три глави, като основният ѝ обем е 163 страници, литературата съдържа 188 източника (39 заглавия на кирилица и 149 на латиница), приложенията са три с обем 12 страници.

В първа глава е представен теоретичният обзор и анализ – достатъчно пълен и обтоен, но без самоцелно увлечение в подробности (известно е какво необозримо число публикации са посветени на агресията); напълно уместно докторантът е съсредоточил вниманието си върху теориите и идеите, върху които основава своето емпирично изследване. Композирана е собствена концепция – интегративен модел за обяснение на агресията, която пък е положена в основата на авторски инструмент – въпросник за изследване на агресията. По този начин Тодор Бонев е успял да придаде собствен облик на проведеното от него изследване, което е открояващо се достойнство на дисертационната му работа.

Както замисълът и цялостната постановка („дизайн“) на емпиричното изследване, така и неговото осъществяване дават основание да се заключи, че по време на докторантската си подготовка Тодор Бонев е усвоил нужната култура за провеждане на самостоятелни психологически изследвания.

Анализът на емпиричните данни (те са представени в 54 таблици и 24 фигури) следва логиката на изследователските инструменти, като е съотнесен и с предпоставените хипотези.

Вместо традиционните лаконични обобщаващи изводи е обособен отделен параграф „Обобщение и въпроси“, където в повествователна форма се резюмират основните резултати от емпиричното проучване. Така формулираното заключение донякъде затруднява открояването и акцентирането на най-съществените и ценни резултати. В някаква степен това е направено в списъка с приносите в дисертацията – шест на брой, - които следва да бъдат приети за основателни.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Докторантът е представил списък с две публикации – едната работа е публикувана, а другата е под печат, като и двете са в списанието на ИИНЧ-БАН „Психологични изследвания“. Тепърва предстои широката научна общност да се запознае с основното съдържание на дисертационния му труд.

Няма съмнения, че изследването е проведено самостоятелно и личният принос на докторанта Тодор Бонев е реален.

7. Автореферат

Авторефератът на дисертацията на Тодор Бонев е с обем от 46 страници и в него равностойно са представени двете съставки на съдържанието на дисертационната работа, като по-пълно е отразено собственото емпирично изследване.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертацията труд „Социалнопсихологични и личностови фактори при различни форми на агресия сред ученици“, разработена от Тодор Бонев, притежава всички необходими качества за да бъде **положително** оценена, поради което **предлагам на членовете на научното жури да гласуват за присъждането** на образователната и научна степен „доктор“ на Тодор Бориславов Бонев.

13. 05. 2019 г.

Изготвил:

Гр. Пловдив

/Проф. д.пс.н. Веселин Василев/